

QUÈ ÉS SER DONA EN LA FILOSOFIA PITAGÒRICA

MONTSERRAT JUFRESA

Diu Jàmblic en la seva obra *Vida de Pitàgoras*¹ —la més extensa i completa de les vides d'aquest filòsof que se'ns han conservat²—, que la filosofia pitagòrica fou donada als homes pels déus, a través de Pitàgoras, fill d'Apol·lo, que n'és el pare i fundador.

El fi últim d'aquesta filosofia divina Jàmblic el defineix, de manera molt platònica certament, com la contemplació de les primeres coses, nobles, divines, pures, sempre iguals i en el mateix estat, per participació en les quals totes les altres coses poden ser considerades nobles. I la forma de vida més pura per a un ésser humà, la que es pot definir com a filosòfica, és la que es dedica a la contemplació dels objectes més nobles.

Però per a això cal haver aconseguit abans uns altres objectius, com són el domini del cos i l'estabilitat de l'ànima, propòsits que s'assoleixen

1. La història dels pitagòrics és la més controvertida, obscura i complexa de tota la filosofia grega. Pitàgoras visqué a mitjans del s. IV a.Cr., però la seva escola va mantenir-se i desenvolupar-se, amb períodes d'intermitència, divergències i assimilacions notables - amb el platonisme- fins al s. IV p.C. El moviment per fer ressorgir el paganisme en contra del cristianisme encapçalat per l'emperador Julià i Jàmblic es basà àmpliament en el pitagorisme, filosofia amb un important contingut religiós i polític. No obstant, malgrat la seva complicada i llarga evolució, fou una característica dels pitagòrics combinar les innovacions de pensament amb un immens respecte per la tradició. Es per això que les tres biografies que posseïm de Pitàgoras -escrites per Diògenes Laerci, Porfiri i Jàmblic entre els s. II i IV p.C.- combinen elements llegendaris i fantàstics amb informació que podem considerar seriosa. La tasca dels crítics és diferenciar uns elements dels altres, i aquí comencen les discrepàncies. Cf. P. Gorman, *Pythagoras. A life*, Routledge and Kegan Paul, London 1979.

2. Jàmblic és més prolix que Diògenes o Porfiri i estén el seu material fins a convertir-lo en una novel·la sobre Pitàgoras. El problema és que resulta de lectura difícil. Jàmblic es basa en biografies anteriors d'altres autors, perdudes per a nosaltres, com la de Nicòmac de Gerasa i Apol·loni de Tiana. Jàmblic també introdueix moltes idees platòniques a la biografia, presentant-les com a pensaments genuïns de Pitàgoras. Això és degut al fet que adopta el criteri de Moderatus de Gades, que opinava que Plató havia extret gairebé tota la seva doctrina de Pitàgoras. L'edició, acompanyada de traducció, que hem utilitzat és Iamblichus, *On the Pythagorean Way of Life*, ed. J. Dillon and J. Hershbell, Scholars Press, Atlanta, Georgia 1991.